

Kapitola 14. ĎÁBEL

Dějiny světa jsou tak naplněny násilím a zlem, že v zoufalé snaze pochopit stav věcí na zemi nastalo natolik černobílé vidění Boha a Satana, že v křesťanské tradici vystupuje Bůh jako dobrotivý stařec a Satan jako zlý zoomorfni čert.

Jsou stále tendence vidět Boha jako ideálního, všemohoucího, dokonalého a laskavého, takže obecně vůbec nepřipadá v úvahu domnívat se, že by před vystoupením Satana mohlo zlo v jeho říši vůbec existovat.

Satan předsedající černému sabatu

Je sice dost divné, jak se v takovém prostředí mohla najednou objevit tak drsná bytost jako Satan a Ďábel a další podobné bytosti – tzv. démoni, ale podobné nelogičnosti křesťané velice ochotně přecházeli. Toužili udržet si své hřejivé představy o nebi, od něž čekali vysvobození od svých strastí, nebo do něž dokonce toužili odejít.

Poznámka: Vzhledem k historické realitě je to pochopitelné; tento úvod není míněn ironicky.

Satan je přeci padlý anděl a to je přeci úplně jiná kategorie. Problém je ale v tom, že není. A jeho pád z nebes měl nastat z úplně jiného důvodu, než u tzv. padlých andělů.

VÝCHOVA UTRPENÍ

Už jsme naznačili, jak nebesa doposud řešila náročný problém výchovy a rozvoje svobodné vůle. Je třeba velké dávky odvahy k realistickému pohledu na věc. Tradiční představa je opět velmi utopická - idylické prostředí nebes bez různých problémů a už vůbec nemluvě o utrpení nebo zlu.

V rozporu s touto představou ale nejstarší části Písma naznačují, že i samotná nebesa doposud řešila svoji vlastní výchovu svobodné vůle připuštěním podmínek utrpení a zla.

„I řekl JHWH Bohové: „Teď bude člověk jako jeden z nás, pozná dobré a zlé.“ (1M 3:22)

Budeme zřejmě nuceni si připustit, že andělé patrně sami prošli dějinami, v nichž docházelo i k násilí a utrpení.

Lze to říct i jinak, a sice tak, že zlo bylo doposud pravděpodobně nezbytnou fází vývoje svobodné vůle. Nezbytnou v tom smyslu, že nebyl znám způsob jak ji obejít. Z toho by plynulo, že zlem jako ranou vývojovou fází si prošla doposud všechna nebesa.

Tomu by odpovídal i postoj andělů k projevům násilí, jak je to zjevné v Písmech - nejsou z nich nijak zmateni, natož šokováni, což bychom čekali u bytostí, které se s ním nikdy neseťkaly.

Naopak - podle jejich chování a vnější netečnosti k násilí, bychom o nich směle mohli říci, že jsou to celkem dost tvrdé náтуры, které na příkaz shůry sami konají třeba i masové vyhlazování:

„I pomřelo z lidu od Danu až k Beer-šebě sedmdesát tisíc mužů. Pak vztáhl anděl svou ruku nad Jeruzalém, aby v něm šířil zkázu. Ale JHWH pojala nad tím zlem lítost. I řekl andělu, jenž šířil mezi lidem zkázu: „Dost, již přestaň.“ Hospodinův (JHWH) anděl byl právě u humna Aravny Jebúsejského.“ (2Sam 24:16; EP)

„Tu vyšel Hospodinův (JHWH) anděl a pobil v asyrském táboře sto osmdesát pět tisíc. Za časného jitra, hle, všichni byli mrtví, všude mrtvá těla.“ (Iz 37:36; EP)

Tažení Izraelců Palestinou bylo vyhlazovací válkou rovněž na příkaz JHWH *„kvůli veliké nepravosti“* (poškozenému genofondu?) tamní populace:

„Hospodin, tvůj Bůh, půjde před tebou, vyhladí před tebou ony pronárody a ty si je podrobíš. Jozue, ten půjde před tebou, jak mluvil Hospodin.“ (5M 31:3; EP)

„Dobyl jej (město Debír) a vybil jej ostrím meče, jeho krále i všechna jeho města, a vyhubili jako klaté vše živé v něm; nenechal nikoho vyváznout. Jako naložil s Chebrónem, tak naložil s Debírem a jeho králem, stejně jako naložil s Libnou a jejím králem. Tak vybil Jozue celou zemi, pohoří i Negeb, Přímořskou nížinu i srázy, a všechny jejich krále. Nikoho nenechal vyváznout, vše, co dýchalo, vyhubil jako klaté, jak přikázal Hospodin (JHWH), Bůh Izraele.“ (Joz 10:39, 40; EP)

Čili v praxi není v biblickém pojetí mezi „andělem“ a „ďáblem“ co se tvrdosti týče nějak propastný rozdíl.

SATAN alias JHWH?

Náboženská společnost Mezinárodní badatelé Bible¹, vycházející z poznatků amerického biblického badatele Charlese Taze Russela, učinila při své práci některé důležité poznatky. Jedním z nich je např. nauka, že mocná duchovní bytost (cherub), která se stala Satanem, měla po většinu doby trvání naší historie přístup do tzv. Jehovovy nebeské organizace. Podle jejich chápání měl tento přístup trvat až do roku 1914. Abychom ale byli přesní, naštěstí tomu tak bylo jen do příchodu Ježíše Krista.

„Nyní je souzen tento svět, nyní bude panovník tohoto světa vyvržen.“ (Jan 12:31)

Vzhledem, k tomu, že křesťané dosud nevědí, že pod pojmem *Bůh* (nebo též *Bůh JHWH*) se v Bibli skrývá celá struktura bytostí, je pro ně zcela nepředstavitelné, že někdo takový jako Satan by mohl nositelem tohoto jména.

Poznámka: Nicméně podle výše uvedeného textu byl panovník světa skutečně vyvržen ven. Jenže pokud ano, tak odkud?

Při výkladu Písma se pak teologové dostávají do prakticky neřešitelných situací. V knize 2. Samuelova např. doslova čteme:

„Hospodin (JHWH) znovu vzplanul proti Izraeli hněvem a podnítil Davida proti nim: „Jdi sečti Izrael a Judu.“ (2Sam 24:1; EP)

Za tento přestupek (byl to Zákonem zapovězený akt) následoval krutý trest. To, že Davida podnítil skutečně Jehova (Hospodin), říká otevřeně pouze Ekumenický překlad. Ostatní překlady se tomu pokouší vyhnout:

„A Jehovův hněv se opět rozpálil proti Davidovi, když někdo podnítil Davida proti nim...“ (2Sam 24:1; PNS)

Kraličtí překladatelé se dokonce odhodlali k této retuši:

„Tehdy opět se prchlivost Hospodinova popudila proti Izraelovi; nebo byl ponoukl Satan Davida na ně ...“ (2Sam 24:1; KB)

Kraličtí si tuto operaci dovolili díky knize Paralipomenon.

Poznámka: Ta byla napsána ve starozákonních dobách jako náhrada za knihy Královské, (kam tehdy patřily i dnešní knihy Samuelovy), které byly na přechodnou dobu ztraceny. Kněží tehdy znali svaté texty prakticky z paměti, takže rekonstrukce těchto knih byla docela dobře možná.

Tato kniha jakožto duplikát totiž řeší tento problém přímočaře:

„Proti Izraeli povstal satan a podnítil Davida, aby sečetl Izraele.“ (1Par 21:1)

Nicméně Ekumenický překlad ve svém rozšířeném komentovaném vydání uvádí v poznámce, že v původní Samuelově knize skutečně je toto kontroverzní znění, (že JHWH podnítil Davida) a jeho výklad pochopitelně činí teologům vrásky. Je to jediné místo v Bibli, kde je Satan prakticky přímo ztotožněn s JHWH.

Jenže takový případ není v Bibli ojedinělý. V téže knize Samuelově na jiném místě stojí:

„A JHWH (Jehovův) duch, ten se od Saula vzdálil, a děsil ho zlý duch od JHWH.“ (1Sam 16:14).

Velmi „podivný“ je rovněž případ Baláma.

„Poté Balám ráno vstal a řekl Balákovým knížatům: „Jděte do své země, neboť JHWH odmítl propustit mne s vámi...“ Potom přišel Bůh v noci k Balámovi a řekl mu: „Jestliže tě ti muži přišli zavolat, vstaň a jdi s nimi. Ale smíš s nimi mluvit jen to slovo, které k tobě budu mluvit já.“ Poté Balám ráno vstal a osedlal svoji oslici a šel s moabskými knížaty. A Boží hněv vzplanul, protože šel ...“ (4M 22:13,20-22)

Pokud se tímto způsobem zachová člověk, máme tendenci považovat jej za duševně chorého. Jenže zde se takto chová sám Bůh. Co to tedy má znamenat?

A máme další takové případy. Podobnou zkušenost zažil taktéž Mojžíš. JHWH jej pracně přemlouvá a připravuje na náročný úkol v Egyptě, až jej nakonec vyšle na cestu. Je to popisováno ve čtvrté kapitole druhé knihy Mojžíšovy. Ale pak se stává něco nepochopitelného:

„A stalo se cestou na místě ubytování, že se s ním JHWH setkal a hledal způsob, jak ho usmrtit.“ (2M 4:24)

Z těchto a mnoha dalších biblických textů vyplývá, že v úrovni nebes a dokonce v rámci JHWH probíhaly jakési závažné spory, spory týkající se Božího postupu vůči lidem.

POMAZANÝ CHERUBÍN

V knize Ezekiel máme první podrobnější informace o jakési bytosti z druhých nebes. Je to bytost v Bibli natolik ojedinělá, že obecně není sporu o tom, že jde o popis Satana. U Ezekiele jde o alegorický popis tyrského krále, jeho vývoj byl nějakým způsobem ekvivalentní Satanovu:

¹ Dnešní pokračovatelé tohoto hnutí nesou název Svědkové Jehovovi.

„Byl jsi v Edenu, Boží zahradě... Jsi pomazaný cherubín, jenž přikrývá (ochrání), a dosadil jsem tě. Byl jsi na svaté hoře.... A odstraním tě z Boží hory jako neposvátného a zničím tě, cherubine, jenž přikrýváš, ze středu ohnivých kamenů“ (Ez 28:14,16)

Ačkoliv penzum informací je u Ezekiela poměrně obsáhlé, tento popis nás bezděky trochu zavádí, když jakoby situuje jeho kompetence pouze do zahrady Eden a tím vytváří dojem, že Satan byl pouze jakýmsi andělem, který dostal na starost péči o první lidi a který se zpronevěřil (svedl lidi k hříchu) a stal se z něj padlý anděl, jenž nám od té doby komplikuje život a basta fidli.

Tak se to při povrchním čtení skutečně může jevit a tak zní i tradiční křesťanské pojetí. V tomto pojetí Bůh vždy byl a je universální panovník (hegemon). Proto měl vždy být cherubu (Satanovi) nadřazen co se týče moudrosti a moci.

S Boží nadřazeností to ale není tak jednoduché, uvědomíme-li si, že pod pojmem Bůh se zvláště ve Starém zákoně obecně skrývá celá struktura inteligentních bytostí.

Tento celek, v konečném důsledku, jistě je nadřazen jednotlivci - i tomu nejvyšše postavenému v ní. Jenže rozhodovací procesy zde mohou trvat dlouho. Svrchovaný Bůh (Elohim - Bohové) tedy může v složité situaci jednoznačně zakročit až za podmínky, kdy nějakým právním procesem nebo v krajním případě až společenským procesem dosáhne takové jednoty, která mu takový zákrok umožní. V případě neexistence precedentu je to daň za demokracii, ke které spějí všechna nebesa.

Znalec biblické terminologie by se ale měl pozastavit už nad tím, že tento cherub byl označen jako pomazaný. To proto, že pomazání se ve starověku udělovalo především králům a velekněžím. Tento fakt zůstává zpravidla nepovšimnut. Takže co to znamená? Čeho se jeho pomazání týká a co to vysvětluje?

VELEKNĚZ V SOUDNÍ PŘI

Víme o existenci krále v úrovni druhých nebes, a proto na tohoto pomazaného cheruba zbývá už jen jedna funkce – funkce velekněze. Bible tedy velmi překvapivě vysvětluje, že tento Satan je partnerem Krále JHWH zástupů. Jde o pomazanou dvojici král – velekněz v úrovni 2. nebes. Zároveň je s ním ale v právní při a právě v této při je jeho odpůrcem – což je v původním jazyce význam slova „satan“.

Nyní je tedy ještě lépe rozumět, co se děje ve vidění proroka Izajáše. Zde již můžeme říci, že jde o výnos soudního dvora, představovaného serafíny:

„Toho roku, kdy zemřel král Uzijáš, spatřil jsem Panovníka. Seděl na vysokém a vznosném trůnu a lem jeho roucha naplňoval chrám. Nad ním stáli serafové: každý z nich měl po šesti křídlech, dvěma si zastíral tvář, dvěma si zakrýval nohy a dvěma se nadnášel. Volali jeden k druhému: "Svatý, svatý, svatý je Hospodin zástupů, celá země je plná jeho slávy." [Iz 6:3; EP]

Jiný detail sporů byl zjeven proroku Zacharjášovi. Je to alegorie na velekněze Jošuu, který se vrátil z vyhnanství v Babylonu s úkolem obnovit JHWH chrám v Jeruzalémě. Jošua zde představuje předobraz biblického Henocha alias Melkisedeka, který, jak víme, byl na počátku klíčovou postavou sporu o člověka:

„Potom mi ukázal velekněze Jošuu, jak stojí před JHWH poslem, a po pravici stál satan, aby proti němu vznesl žalobu (dosl. aby mu odporoval). JHWH však satanovi řekl: „JHWH ti dává důtku, satane, důtku tu dává JHWH, který si vyvolil Jeruzalém. Což to není oharek vyrvaný z ohně?“ Jošua totiž, jak stál před poslem, byl oblečen do špinavého šatu. A JHWH se obrátil k těm, kteří tu před ním stáli: „Svlékněte z něho ten špinavý šat. ... Nuže slyš, veleknězi Jošuo, ... že přivedu svého služebníka zvaného Výchonek“ (Zach 3:1-4,8)

JEHO MOC A POSTAVENÍ

Moc tohoto cheruba tedy vyplývá z jeho „velekněžské“ kompetence. V druhých nebesích měl totiž zastávat nejvyšší správní funkci a starat se o duchovní sféru a výchovu. Těchto svých schopností a zkušeností měl při stvoření lidstva využít k jejich výchově, správě a ochraně.

Poznámka: Platí zde samozřejmě pravidlo vzájemného neovlivňování kultur. Působení nebes, a tedy i působení toho cheruba, muselo být vždy nepřímé - pouze garanční, poradenské nebo nějak zprostředkované – pomocí proroků, králů a velekněží nebo dokonce prostřednictvím andělů.

Během historie však padlo podezření a postupně se začalo prokazovat, že tato vysoce postavená bytost má nějaké skryté pohnutky a sabotuje vývoj lidstva. Žádný nezákonný postup mu však dlouho nebyl prokázán. Jeho postavení bylo dlouho neotřesitelné.

Vypadá to tak, že pravděpodobně velmi záhy z nějakého důvodu začal odporovat vyšší ideji **světla** a začal zastávat původní metody - cosi, co bychom mohli nazvat jen **tmou**, jakkoliv se snad snažil tyto postupy modifikovat. Tma potom představuje cosi předchozího, ve skutečnosti stagnujícího, co vyšší nebesa pociťovala nutnost změnit, a proto přistoupila k novému stvoření - lidské civilizaci.

A pozor - tma tedy není Satanova původu. Nebyla stvořena, a tedy už existovala – příměr k fyzikální tmě je vhodný. Navíc jako tma se začala jevit až v kontrastu se světlem.

„Světlo svítí ve tmě a tma je nepohltila“ (Jan 1:5)

Pokud by se tedy Satan snažil použít při výchově lidstva staré ověřené postupy, (byť jakkoliv modifikované), nedostával by se do žádného rozporu s principy JHWH a byl by zcela z obliga. Naopak – těšil by se z jistot konzervativního přístupu, což by mu zajišťovalo zcela suverénní postavení - neúspěch je vždy snadnější shodit na nedokonalost nových, a tedy neověřených postupů.

A podle různých biblických zpráv přesně to Satan dělal.

SATANŮV PÁD

Viděli jsme, že už jeho ignorace výsledků Melkisedeka (alegorického velekněze Jošui²) mu přinesla ostré pokárání druhých nebes. Ale teprve na duchovní selhání židovského národa (za jehož výchovu byl Satan přímo odpovědný) a patrně i ignoraci Kristovy slávy v době vystoupení Ježíše Nazaretského, zareagovala druhá nebesa jeho energickým odmítnutím.

„Viděl jsem satana, jak již spadl z nebe jako blesk“ (Luk 10:18)

„Nyní je souzen tento svět³, nyní bude panovník tohoto věku vyvržen ven.“ (Jan 12:31)

Satan ale toto odmítnutí nerespektoval. Pustil se do přímé konfrontace jak s vyššími nebesy, tak s lidstvem – ztrácí nejen svoji velekněžskou autoritu, ale i své právní postavení Odpůrce a stává se v očích vyšších nebes už jen Ďáblem, což v řečtině znamená pomlouvač.

Jenže jak jsme se již zmiňovali, nejvíce nedůvěřiví vůči lidstvu byli vždy andělé prvních nebes – malakim. Tato nebesa jsou nám vývojově i fyziologicky nejbližší, a tudíž mají vůči zemi nejkonkrétnější pravomoci. Mohou se od lidstva nejvíce naučit – v případě úspěchu, ale mohou se jím také cítit nejvíce ohroženi – v případě neúspěchu. Jejich obavy jsou pochopitelné – lidstvo se paradoxně projevilo jako mimořádně agresivní druh.

BŮH TOHOTO SVĚTA

Díky tomu mohl tento nyní už Ďábel v civilizaci prvních nebes získat po svém svržení velké množství zastánců. A proto, přesto že byl svržen, mohl z těchto pozic nadále uplatňovat svůj vliv:

„Víme, že pocházíme z Boha, ale celý svět leží v moci (teď už) toho zlého (pochopitelně Boha)“. (1Ja 5:19)

„Bůh tohoto světa oslepil jejich nevěřící mysl, aby jim nezšlo světlo evangelia slávy Kristovy, slávy toho, který je obrazem Božím.“ (2Kor 4:4; EP)

„Nevedeme svůj boj proti lidským nepřátelům, ale proti mocnostem, silám a všemu, co ovládá tento věk tmy, proti nadzemským duchům zla.“ (Ef 6:12; EP)

Poznámka: Všimněme si, že Pavel pokud hovoří o veličinách nepozemského původu nepoužívá termín „nebeský“, což jak jsme vysvětlovali, může být ie alegorie pozemských mocenských atributů (lidské vlády). Používá zde nedvojznačný termín „nadzemský“. (V řečtině je zde termín překládaný také jako duchové *povětrí*, *vzduchu*.) Čili zde hovoří skutečně o vlivu moci nepocházející ze země.

Proces jeho pádu má podle prognóz Nejvyšších nebes pokračovat dále, podle toho, jak bude narůstat část lidstva dosahující stanovených duchovních a mravních limitů. I v těchto nebesích bude přibývat zastánců ideje světla, což povede k vyhocení situace, kterou ještě můžeme v budoucnosti očekávat:

„A v nebi vypukla válka: Michael a jeho andělé vedli bitvu s drakem a drak a jeho andělé vedli bitvu, ale nezískal převahu, ani již pro ně nebylo nalezeno místo v nebi. Velký drak byl proto svržen, ten prahad, který je nazýván Ďábel a Satan, jenž zavádí na scestí celou obydlenu zemi; byl svržen a jeho andělé byli svrženi s ním.“

(Zj 12:7-10)

² Jde o obdobu hebrejského jména Jozue, jehož latinská forma je Jesus a česká Ježíš. Shoda jmen této historické postavy s Ježíšem Nazaretským bude ale nejspíš náhodná.

³ Je nutno si uvědomit, že Ježíš byl pravověrný Žid. V universalistickém duchu Nového zákona ještě nevystupoval. V židovském vidění byl Izrael a Jeruzalém střed světa. Navíc se zde hovoří spíše o věku, éře (kosmos) a jejím soudu. Ježíš hovoří a soudu židovské éry.

AUTORITA SLAVNÝCH

Satan tedy sice v jedné nebesích o svoji slávu přišel, ale v dalších mu zůstala zachována. Proto by mu lidé měli být stále povinni tuto slávu formálně přiznávat. Zní to možná neuvěřitelně, ale Písma tento závěr potvrzují.

Jeho spor tehdy ještě zdaleka nebyl rozhodnut na všech úrovních a protože první nebesa jsou nám lidem de facto mnohem blíže než druhá, jeho vliv proto mohl být tímto sestupem paradoxně citelnější než kdy dříve.

Přestože byl Satan svržen, objevují se v novozákonních textech zdánlivě protichůdné a paradoxní informace a připomínky:

„Šimone, Šimone, pohled, satan si vás vyžádal, aby vás proséal jako pšenici. Úpěnlivě jsem však prosil, aby tvá víra neselhala; a ty jakmile se vrátíš, posiluj své bratry.“ (Luk 22:31)

A postavme proti sobě tyto dva texty:

„Víme, že pocházíme z Boha, ale celý svět leží v moci toho zlého (pochopitelně také Boha).“ (1Ja 5:19)

„Každý at' se podřizuje vládní moci, neboť není moci, leč od Boha. Ty, které jsou, jsou zřízeny od Boha, takže ten, kdo se staví vládnoucí moci, vzpírá se Božímu řádu.“ (Řím 13:1; EP)

Za předchozí informace, že celý svět leží v moci toho zlého, nebo že Satan je panovníkem světa, nemůže být pochyb, o kterém Bohu se zde hovoří. Další podrobnosti uvádí Juda ve svém dopise:

„Podobně i tito blouznivci poskvrňují své tělo, žádnou autoritu neuznávají, nadpozemským⁴ mocnostem (dosl. slávám) se rouhají. A přece sám archanděl Michael, když se přel s ďáblem o Mojžíšovo tělo, neodvážil se nad ním vynést zatracující soud, ale řekl: „Potrestej tě JHWH.“ Tito však se rouhají tomu, co neznají ... „ (Juda 8-10; EP)

Pozornému čtenáři neunikne, kam Juda zařazuje Ďábla – mezi „slávy“, což byl výraz pro nebeské (andělské) mocnosti. Judův výrok je zdánlivě anachronický, protože v době, o které píše, Satan ještě Ďáblem nebyl. Tímto anachronickým označením ale vztahuje tento respekt na svoji dobu a na své současníky, jimž psal.

Další Satanovy pravomoci uvádí Pavel:

„... vydejte toho člověka satanu ke zkáze těla, aby duch mohl být zachráněn v den Páně.“ (1Kor 5:5; EP)

I tento Pavlův text ukazuje, že uznával Satanovu autoritu, kterou měl v nadřazených 1. nebesích a koneckonců i jeho kompetenci při nápravě lidí.

JEHO POHNUTKY

Satan je obecně považován za ztělesnění zla, ničemnosti a vši špatnosti. To je ovšem velmi ubohá tradiční představa a je v příkrém rozporu se všemi biblickými informacemi, které o něm máme. Za prvé je vyloučeno, aby si tak ničemná postava získala byť jen sebemenší vliv a respekt v úrovních nebes. Taková bytost by se zcela zdiskreditovala a byla by okamžitě zneškodněna. Že jej lidsky chápeme jako zlého, je dáno naším úhlem pohledu – jak stále otevřeněji a aktivněji vystupoval vůči lidstvu v konečném důsledku v jeho neprospěch.

Chápeme jej tak také především díky mimořádně fundovanému posudku jeho osoby, který ale máme jen díky vyjádření vyšších nebes. Takto zkušenou a vyspělou bytost prostě nelze posuzovat lidskými měřítky. V našich lidských poměrech by bezesporu exceloval ve všech ohledech. A kohokoliv z lidí by takřkajíc „strčil do kapsy“.

Nicméně Ježíš nám podal některé zajímavé a konkrétní informace o jeho osobnosti, které však vyšly najevo právě až při konfrontaci s Ježíšem a bojkotem jeho výsledků:

„Vy jste ze svého otce ďábla a chcete činit žádosti svého otce. On byl vrah (jiní překládají zabiják) od počátku a nestál pevně v pravdě, protože v něm pravda není. Když mluví lež, mluví ze svého vlastního, protože je lhář a otec lži.“ (Jan 8:44, Český studijní překlad)

Na jiném místě Ježíš říká svá známá slova - „Já jsem ta cesta, pravda a život.“ – kdy hovoří o ideji Logu, jejímž byl ztělesněním. Ale jak si lze povšimnout, tyto hodnoty jsou přesným opakem toho, co vytyká Ďáblu. Čili Satan popíral od počátku této cesty jak její pravdivost, tak i život, který z ní vyplýval. Tak připravil o život, jenž byl pro ně původně připraven, miliony lidí.

Jde o odmítnutí velmi sofistikovaného programu, jehož hloubku a složitost si my lidé, při naší úrovni znalostí, stále ještě nejsme schopni vůbec představit. Nejde tedy o nějakou primitivní formu lži⁵ nebo vraždy. Jde o spor na mimořádně vysoké úrovni znalostí a o selhání komunikace vysoce vyspělých inteligencí s dalekosáhlými a tragickými důsledky. Je nutné si uvědomit na jak vysoké úrovni tento proces probíhá.

⁴ Opět nadpozemský, nikoliv nebeský.

⁵ V židovském prostředí je vícero pojmů pro lež a nabývají různých poloh od zlomyslné lži až po omyl. Satan je otcem spíše jakési pomýlenosti, či ještě lépe vyjádřeno jakési zcestnosti, (podobně jako např. Adolf Hitler), pevně a velmi racionálně přesvědčený o své pravdě a vycházející z velmi pádných argumentů a informací. Ježíš totiž tvrdí, že nemůže mluvit jinak, protože mluví ze svého vlastního ... čili jakoby ze své vlastní povahy nebo podstaty. Nepůjde tudíž o lež v našem slova smyslu. Tomu, co tvrdí, pravděpodobně sám věří. Problém jeho osobnosti je nejspíše zjednodušen pro naše lidské chápání.

Teprve až v konfrontaci s fenoménem Ježíš se v úrovni 2. nebes prokázalo⁶, že tento Satan musí mít skutečně ještě i nějaké skryté pohnutky a že tedy pravděpodobně nejedná férově.

To mělo ovšem v takto velkolepém projektu a při takto vysokém postavení, jaké Satan zastával, následky nedozírného rozsahu. Následky protínající horizonty všech tří civilizací – 2. nebes, 1. nebes a téměř fatální následky pro civilizaci lidskou. Proto tak rozhořčený, velmi emotivní a zcela oprávněný Ježíšův odsudek.

Ježíš si však k Satanovi dovolil něco, co si k němu nedovolil ani „kníže“ andělů Michael – zneuctil jeho slávu.

JEHO CESTA

Velmi stručně shrnuto, Bible se nám snaží sdělit zprávu přibližně následujícího obsahu.

Velekněz druhých nebes buď ze silné nedůvěry k neznámé formě nové civilizace, nebo kvůli konfliktu projektu Světla s jeho vlastními vizemi tento projekt ve svém nitru odmítl a začal podnikat velmi nenápadné kroky ke zmaření jeho realizace.

Posléze začal napadat stvořitele člověka z chybného provedení a následkem toho i člověka samotného jako bytost dekadentní a neschopnou dalšího duchovního vývoje. Byl prvním, kdo začal jednat takto zálučně a neprůhledně. Byl zřejmě přesvědčen o správnosti svých vizí, ale byl zřejmě taktéž přesvědčen, že jeho postupy nesmí být zjevné, protože by se setkaly s odporem. To by vypadalo na důsledek jeho pocitu výjimečnosti a znamenalo by to, že byl přesvědčen o tom, že vysoce převyšuje ostatní svými schopnostmi nebo znalostmi. A problém byl v tom, že tento cherub asi skutečně nejschopnější byl. O týrském králi, alegorickém Satanovi, je totiž řečeno:

„Hle, jsi moudřejší než Daniel⁷, nic tajného se před tebou neutají. Svou moudrostí a rozumností ses domohl blahobytu... Byl jsi věrným obrazem pravzoru, plný moudrosti a dokonale krásný. Byl jsi v Edenu, zahradě Boží ...“ (Ez 28:3,4,12)

Nacházel se tedy patrně ve stavu, kdy ostatní ve 2. nebesích vysoce převyšoval, ale na 3. nebesa nedosáhl. Prorok Izajáš podává další jeho popis. Tentokrát jde o alegorii na babylonského krále:

„*Jak jen jsi spadl z nebe, ty zářící (v Septuagintě dosl. Lucifere), synu úsvitu! Jak jsi byl podťat k zemi, ty, který jsi ochromoval národy! Ty který sis řekl v srdci: „Vystoupím do nebes. Svůj trůn pozvednu nad Boží hvězdy ... vystoupím nad oblačné výšiny. Připodobním se Nejvyššímu.“ (Iz 14:12)*

Svými mimořádnými schopnostmi se pravděpodobně dostal do určitého společenského vakua, kdy začínal postrádat zpětnou vazbu a korekci svého myšlení a jednání. Pokud takový stav trvá velmi dlouhou dobu, což v případě cherubů mohou být i astronomické jednotky času, mohl mít tento stav velmi neblahé následky na jeho osobnost. Následky, které z lidského hlediska prostě konkretizovat nelze.

Poznámka: Psychologové ale velmi dobře vědí, že například i mimořádně inteligentní lidé mohou zažívat určitou společenskou izolaci a jejich osobnosti se pak mohou vyvíjet velmi originálním způsobem.

ZMĚNA BOŽÍ CHARAKTERISTIKY V NOVOZÁKONNÍ DOBĚ

Jedním z těžko pochopitelných teologických problémů je náhlá změna Boží charakteristiky v novozákonních textech. Jak je možné, že Bůh, který ve Starém zákoně vzbuzuje takovou bázeň svojí přísností, prchlivostí, žárlivostí a tvrdostí svých soudů, je najednou schopný projevat bezmeznou lásku k lidstvu a je ochoten za jeho záchranu obětovat dokonce vlastního Syna? Zatímco ve SZ je Bůh vůči Izraeli nedůvěřivý a má tendenci jej stále zkoušet a prověřovat, v NZ jako by člověku najednou až oddaně věřil.

Určitý posun v přístupu vůči lidem by se snad dal vysvětlit pokrokem lidí v duchovních vlastnostech. Jenže v době vystoupení Ježíše nebyl tento pokrok v běžné populaci nijak zvlášť viditelný a dokonce ještě ani dlouho potom. Přesto je změna v charakteristice Boha až zarážející.

Domníváme se, že v této fázi výkladu se řešení již nabízí samo. Důvodem je vypuzení Satana z božstva JHWH a jeho svržení z pozice pomazaného (velekněze) ve druhých nebesích:

„*Víme, že pocházíme z Boha, ale celý svět leží v moci toho ničemného. Víme však, že Boží Syn přišel a dal nám rozumovou schopnost, abychom poznali toho pravého. A jsme ve spojení s tím pravým prostřednictvím jeho Syna, Ježíše Krista. To je ten pravý Bůh a věčný život.“ (1Ja 5:20)*

⁶ 3. nebesa kupodivu znala tento výsledek již mnohem dříve díky své o řád vyšší vyspělosti a zkušenosti. Zmínili jsme již jeho znění u proroka Ezechiele. Patrně zde sehrálo roli autorství, a tedy i důkladná znalost celého Projektu lidstva. Mentální schopnosti 3. nebes jsou samozřejmě nepochopitelné jak pro lidi, tak dokonce i pro 2. nebesa. V tak vysokou schopnost a fundovanost 3. nebes patrně nevěřil ani Satan, a proto se mohl domnívat, že mu jeho plán vyjde a stejně i předpokládat, že prognózy 3. nebes se prostě nenaplní. Pravděpodobně nikdy předtím nedošlo k takové konfrontaci idejí a nebyla s tím zřejmě žádná zkušenost.

⁷ Prorok Daniel byl ve své době považován za nejmoudřejšího z lidí. Byl synonymem moudrosti. „*Tehdy se ten Daniel stále vyznamenával nad vysokými úředníky a satrapy, jelikož v něm byl mimořádný duch; a král měl v úmyslu povznést ho nad celé království.*“ (Dan 6:3)

Povšimněme si nyní této pozoruhodné připomínky. Pisatel Janova dopisu doslova uvádí, že *Boží Syn přišel a dal lidem schopnost poznat toho pravého*. Mínil tím Boha? Jako by se to bál napsat přímo, ale z textu, a vůbec z dalších kontextů je to velmi zjevné.

Jak to, že je najednou problém určit totožnost pravého Boha? Ale hlavně jak to, že určení totožnosti je možné až od dob působení Ježíše? Copak to dřív nebylo možné?

Hebrejská písmena přeci identifikují JHWH jako pravého Boha. A přesto dochází v křesťanských textech k teologicky podivnému jevu – k jakési další nebo ještě bližší potřebě určení totožnosti nebo identifikace pravého Boha (pravého z pravých), pokud se o něm začne hovořit. To opět potvrzuje správnost našeho závěru o rozštěpení sil v nebesích:

„Pavel, Boží otrok a apoštol Ježíš Krista podle víry Božích vyvolených a přesného poznání pravdy, která se shoduje se zbožnou oddaností, na základě naděje na věčný život, jenž před dlouhotrvajícími časy slíbil Bůh, který nemůže lhát...“ (Tit 1:1,2)

Poznámka: I toto je velmi prapodivná připomínka. U Boha bychom přeci zcela automaticky předpokládali, že lhát nebude nebo principiálně nemůže.

Nebo jinde: *„Kéž Bůh, který dává pokoj, je s vámi se všemi. Amen.“ (Řím 15:33)*

„Bůh, ten, který dává pokoj, totiž záhy rozdrtí satana pod vašima nohama. Kéž je s vámi nezasloužená laskavost našeho Pána Ježíše.“ (Řím 16:20)

„... kteří skrze něho věříte v Boha, toho, jenž ho vzbudil z mrtvých a dal mu slávu; aby vaše víra a naděje byly v Bohu.“ (1Pe 1:21)

„... abyste dále chodili hodni Boha, který vás povolává do svého království a slávy.“ (1Tes 2:12)

„Kdo tedy projevuje nevážnost, neznevažuje člověka, ale Boha, který do vás vkládá svého svatého ducha.“ (1Tes 4:8)

„Ježíš jí řekl: „Přestaň se mě držet. Ještě jsem totiž nevystoupil k Otci. Jdi však k mým bratrům a řekni jim: „Vystupuji ke svému Otci a vašemu Otci a ke svému Bohu a vašemu Bohu.“ (Jan 20:17)

Křesťané jsou citlivě informováni o tom, že Ten který, byl kdysi pravým Bohem (přesněji byl jeho součástí), jím již není. Jsou informováni o tom, že došlo k mocenskému rozštěpení (schizmatu) a že existují vážné důvody (z pohledu Nejvyššího dokonce jistota) domnívat se, že pohnutkou tohoto (bývalého) Boha je poškození a v konečném důsledku i zničení celého projektu.

V tomto ohledu se „Bůh“ v novozákonní době skutečně mění, a to ve prospěch lidstva.

UTRPENÍ LIDSTVA A JEHO SATISFAKCE

V této knize se už z principu její podstaty nemůžeme vyhybat problému zla a utrpení. Na otázku jak je možné, že nebesa (Bůh) dovolují podstupovat lidstvu tak velkou míru utrpení, dává Bible odpověď. Toto utrpení pochopitelně nebylo nikým plánováno, a jako takové je vždy důsledkem celého řetězce událostí a chybného smýšlení a jednání člověka. A jak jsme si v této kapitole ukázali, Bible navíc dokonce nezastírá, že i chybného jednání Boha – části bytostí prvních a dokonce i druhých nebes.

Ale nyní to podstatné – jak již bylo ukázáno, člověk je dimenzován jako bytost s cíli, možnostmi a perspektivami, jejichž velikost je pro nás v současné době stále ještě prakticky nepředstavitelná. Poznatky přírodních věd ale již dávají tušit možnosti, jaké náš fyzikální a biologický prostor nabízí, přičemž zvládnutí všech potřebných „nástrojů“ má lidstvo již téměř nadosah.

Poznatky z biblického výzkumu zase dávají tušit slávu lidské civilizace, jež je jí umožněno vzhledem k nebesům i vzhledem k ní samotné dosáhnout - nebo jinak řečeno, jež je jí „nabízena“.

Ačkoliv vzhledem k mnoha minulým i současným trpícím to může znít ještě velmi netaktně, lidstvu se má celé toto martyrium nakonec vyplatit:

„Mám tedy za to, že utrpení v nynějším období nejsou ničím ve srovnání se slávou, která na nás bude zjevena. Dychtivé očekávání tvorstva totiž čeká na zjevení Božích synů. Vždyť tvorstvo bylo podrobena nicotnosti ne ze své vlastní vůle, ale prostřednictvím toho, kdo je podrobil na základě naděje, že i tvorstvo bude osvobozeno ze zotročení porušeností a bude mít slavnou svobodu Božích dětí. Víme, že všechno tvorstvo nadále spolu stěná a je spolu v bolesti až dosud.“ (Řím 8:18-22)

Bible ujišťuje, že viníci budou nakonec potrestáni a všechny křivdy narovnány:

„A anděly, kteří si neudrželi své původní postavení, ale opustili své vlastní správné obydlí⁸, uchoval s věčnými pouty v husté tmě k soudu velikého dne.“ (Ju. 1:6)

⁸ Jde o anděly z prvních nebes, kteří prováděli nelegální zásahy do vývoje lidstva přímo zde na zemi. Jejich pobyt na zemi byl podle tohoto textu v rozporu s kosmickým řádem.

„Nevíte, že budeme soudit anděly? ... „ (1Kor 6:3)

„A viděl jsem anděla, jak sestupuje z nebe s klíčem od propasti a [s] velkým řetězem v ruce. A zmocnil se draka, prahada, který je Ďábel a Satan, a spoutal ho na tisíc let ... (Zj 20:1)

„Na této hoře (Jeruzalém, Židé) odstraní závoj, který zahaluje všechny národy, přikrývku, která přikrývá všechny pronárody. Panovník Hospodin (JHWH) provždy odstraní smrt a setře slzu z každé tváře, sejme potupu svého lidu z celé země; tak promluvil Hospodin.“ (Iz 25:8; EP)

"Hle, já stvořím nová nebesa a novou zemi. Věci minulé nebudou připomínány, nevstoupí na mysl.“ (Iz 65:17; EP)

Knihy Zjevení rovněž velmi poeticky popisuje náhrady všech škod:

„Nebudou již hladovět ani žízňat a nebude na ně bít slunce ani žádný sežehující žár, protože Beránek, který je uprostřed trůnu, je bude pást a povede je k pramenům vod života. A Bůh setře každou slzu z jejich očí.“

(Zj 7:16, 17)

„A setře jim každou slzu z očí a smrt již nebude a nebude již ani truchlení ani křik ani bolest. Dřívější věci pominuly.“ (Zj 21:4)

„A na té i na oné straně řeky [byly] stromy života, které rodí dvanáct úrod ovoce a vydávají své ovoce každý měsíc. A listy stromů [byly] k léčení národů.“ (Zj 22:1,2)

Bible vysvětluje, že životní zápas a životní zkušenost každé lidské bytosti jsou velmi drahocenné:

„A mnozí z těch, kteří spí v prašné zemské půdě, se probudí... k životu, trvajícím na neurčito...“ (Dan 12:2)

„Nedivte se tomu, neboť přichází hodina, kdy všichni v pamětních hrobkách uslyší jeho hlas (Syna člověka) a vyjdou...“ (Jan 5:28)

Jedině fakt, že celé lidstvo je dimenzováno jako Božský organismus (Bůh, a v současné době je pouze jeho zárodkem), umožňuje pochopit, jak je možné, že bylo připuštěno, aby podstoupilo takové utrpení. Míra utrpení lidstva odpovídá jediné míře této dimenze. Tato dimenze nemá hranic v žádném směru – ani ve slávě, ale ani v bolesti. Životní zkušenost každého jednotlivce bude ale nakonec jedinečným příspěvkem do zkušenosti celého tohoto organismu:

„A BŮH PAK STVOŘIL ČLOVĚKA KE SVÉMU OBRAZU, STVOŘIL JEJ K OBRAZU BOŽÍMU.“